

Aig. in l. si quis § differentia de acquir. possit. & in l. & ibi Alex. C. de acquir. possit.

y. Jure facultatis. Facultas libera intelligitur, dummodo juris ordo servetur. Bald. in §. ad hoc, de pace iuram. fir.

z. Fluens. Aqua per se fluens per certum locum non inducit confuctudinem vel prescriptionem, Bald. in c. 1. §. si quis de manu, 7. colum in versic. sed nunquid aqua de controversiis, invexit. Et vide supra per Bart. Capol. tit. de sero. sub p. pred. c. 2.

aa. Ius pescandi. Piscations sunt permisae, vel prohibites secundum confuctudinem, l. si quispiam, c. de divers. & temp. pre. Iffis. de rerum div. §. fluminis. Jacob. Alva. Padua in cap. 1. qui si ut regis. Bart. Capol. in L. inter publ. §. 1. ff. de verb. sign.

bb. Aqua. Aqua veniens ad fundum meum ex fundo vicini iure servitutis per cloacam vel aqueductum non potest per me concedi alteri, ex illo aqueductu, l. lex meo. & ibi Bart. ff. de sero. resp. pred. quod est verum nisi postquam est ingesta in fundum meum.

Nocti Gai. [vid. pag. 404. liz. 10. ab ali.] N. cere alteri quis non debet, etiam ut sibi prospicit, in Specul. de 1. & l. decret. §. 4. ver. porr. Sc contrafaciens non debet audiiri, in Specul. de feu. §. 4. ver. 11. nisi faciat animo consilii sibi non animo nocendi, eo §. verf. 12. dd. Altio directus. Actio directa que dicatur, vide Bald. in l. lex leg. uo. Cod. de leg. in l. dubius. & in leg. ex ase. per Bart. ad Treb. Item actionem directam efficitur a variis, vide apud Spec. de altio seu petri §. 2. ve. sic. summa. & sequent.

ee. Utilis. A ctio utilis praefatur dicitur. Bald. in l. sua. §. quaq. de edit.

divi. Adr. toll. Specu. de empt. & vend. §. 7. ver. sed pone statutum, ubi videtur initial. de proc. §. fin. in princip. & ver. sed queritur, & seq. & per Bart. in l. procu. & Bald. in c. 2. §. fin. de lege. Corra.

ff. Modica lœsio. Modica lœsio non facit dari tali. in integ. in Specul. de rest. in integ. §. 2. ver. & seq.

gg. Conventio. Conventio est contractus nominatus ex communi uso loquendi, vide Paul. de Castr. in conf. 4. hhi. Altio confessoria. Actio Confessoria est in tem. & competit domino præservitute, & sic pro iure incorporali, l. 1. in pr. & ibi Bart. si sero. vend. Item datur contra impedientem usum servitutis, l. si quis, §. agi. si seruo. vend. & l. si foris §. etiam eod. tit. Item ut destrutor adiudicium factum contra servitutem, l. fin. ff. eod. tit.

ii. Reficiens. Adde Bart. & Alexand. in §. si quis adiudicium, per gl. in l. l. §. pen. de moris for. facit, e. consiluit, de fudair, & l. fil. n. C. cod. tit.

kk. Eßtas. Eßtas an & quando incipiatur, l. §. a statim, & ibi gloss. de aqua qnot. & effi. Bart. in l. 2. §. etas. ff. ne quid in loc. publ.

ll. Genus. Genus non possidetur, nec est in dominio aliquius, Bald. in l. 2. in fin. principijs. C. communia de legat.

mm. Species. Species cum peccatur, quid si exprimendum in lib. llo, vide in Specul. de lib. conc. ver. juxta in §. colum verfic. item non vales. Et Species derogat generi ex tacita voluntate contrahentium, Bariol. in l. sed si, ff. proficio.

nn. Specus. Specus quea dicatur, vide Spec. de causa poss. & proprie. §. 4. verfice. sed & si.

patientiam, ut destrutor, ut ff. de aqua pluv. arcen. l. 1. §. 1. & 2. & l. si tertium, §. penult. & ultim.

*Et * in primis sciendum est, quod 1. dicitur aqua pluvia illa, que de celo cadit, aut imbre excrescit, vel colorem mutat: quia aqua conjungitur aquæ pluviali, sicut contingit in multis circumcisibus, & ff. eol. 1. §. aquam pluviam, & §. in summa. Item est etiam notandum, quod dicta rubrica sic intitularunt, secundum gloss. super ea: de aqua, & aqua plu. arcen. & de actione aquæ pluvia arcend. Et ita multi libri habent: & sic habebat Roge, secundum Rofie, in dict. titu. in rubr. tractat, de aqua que non est pluvia. Codice de servis. & aqua. & secundum hoc hæc rubrica tractat de aqua que non est pluvia, & de ista aqua non pluv. dicit in l. si prius in 1. & 2. responso. eod. titu. De alia aqua tractat totus ferè tit. tractat etiam de actione aquæ pluv. arcend. & ad hoc ut ista actio competat octo sunt necessaria secundum Refred. in hoc tit. in suis libellis.*

*Primum, * quod quis opus manu faciat, ut ff. cod. leg. 1. §. hac autem actio. Secundum, quod in suo loco opus id faciat. Ceterum si opus manu faciat, ut si ex fundo tuo aqua naturaliter decurrat in meo fine opere tuo, non habet locum hæc actio. Item si in publico loco fiat, similiter non habet locum, ff. eod. l. 1. §. hac autem actio. & l. apud Trebatum, §. aqua pluv. Tertium, quod propter illud opus aqua nocere possit, non tamen nocuerit, nisi post item contest. ut ff. eod. l. 1. §. & l. si tertius, §. officium, & ff. de statu libe. l. Labeo, tecum si non noceret, sed lucrum auferat, ut d. l. 1. §. idem aint aquam pub. & §. sicut licet. Quidam, ut refert*

ibi gloss. 2. dicunt, quod aliquando datur, quando luerum auferunt, ut l. 1. §. Item *Vetus*. Sed Dyn. dicit contrarium, quod ille textus non facit, cum ibi videatur damnum dari non patiente aggerem naturalem refici. & vide quod dicam in versiculo 8. Quartum, quod illa aqua sit pluvialis mixta ad hoc, ut locum habeat haec actio directa, l. Apud *Tribatum*, §. 1. ff. eod. Si autem alia aqua damnum dedit, tunc locum habet utilis secundum quodam: sed secundum alios locum habet negotioria, ut ff. eod. l. & §. si prius, & §. placuit, aut actio in factum datum, ff. de prescriptis verbis, l. quoies. Quintum, quod aqua possit nocere agro, & sic praedicto iustifico, non autem aedificio, aut oppidi, vel domui, & sic praedium urbano: rurcun enim habet locum negotioria, ut *Digestis* eodem, l. 1. Paragraphosciendum, & Paragrapho pen.

3. Sed * queritur, an pro praedicto rusticato tantum haec actio competit. Responde non, secundum *Rofeld*. Ratio est: cum quis aliquid in suo facit, contra eum nullam habeo actionem: sed pro futuro danno specialissimam habeo hanc actionem. In praediis autem urbanis locum habet negotioria, que competit quando quis facit in alieno, quod iure servituti facere non potest, *Digestis* si serv. vend. l. 2. Sed haec ratio non est clara: idcirco dic, quod ratio potest esse, quia favore agriculturae in primis haec actio specialis sive introducta, l. 1. Paragrapho de eo opere, cum duobus Parage, seqq. *Digestis* de aqua pluv. arcend. Sextum requiritur, quod causa nocendi factum sit opus: Ceterum si causa colendi agrum, & arandi, & fructus percipiendi factum sit, non habet locum ista actio, ut de §. de ea opere. Septimum, quod opus

opus

illud factum sit ignorantiae eo, cuius prae dictio aqua nocere possit, sed eo sciente celesat haec actio, *Digestis* eod. leg. *Labo Paragrapho primo*, & l. sed hoc ita, & l. in concedendo. Octavum, quod damnum futurum timeatur, sed ubi lucrum auferre possit, non tenetur. Nam si opus facit in sua re, & sic venia pateti tui praescita sunt, non tenetur haec actio, *Digestis* eodem, dict. l. 1. Paragrapho hac autem actio, Paragrapho denique, & est simile, *Digestis* de damn. infest. l. *Proculus*, de quo plene dixi supra in precedenti quinto principio, verboquo quarta questione principali potest ex predictis decidi, & addo quod dixi supra in versiculo tertio. Sed ultra predicta etiam requiriuntur sex. Primum requiritur, quod opus fiat in privato, leitus in publico, leg. *Tribatum*, Paragrapho aqua pluv. ff. eodem. Secundum quod non sit factum publica autoritate, puta principiis autoritate, vel senatus, a ut leg. quod principiis ff. eodem, & l. 2. §. *Cassius* autem eodem iudicio. Tertium, quod ex ter memoria facti operis, alias non reputatur manu factum, sed naturale, & sic est tolerandum, ut dict. Paragrapho *Cassius* autem. Quartum, quod sit factum ad excludendam aquam, quam naturaliter tenebatur recipere ille, qui fecit, vel saltem tenebatur recipere iure servitutis, l. prima Paragrapho. *Neratius* scribit, *Digestis* eodem. Secundus si ad excludendam aquam, quam naturaliter vel jure servitutis recipere non tenebatur, ut l. 2. §. *penultima*, ubi est *catus singularis*, ff. eodem. Quintum quod ille cui nocet, non tenetur iure servitutis recipere talam aquam, quem dereliquerit opere manu facto: leitus iure servitutis tenetur recipere, d. l. 2. §. fin. Sextum, quod ille contra quem agitur, sit dominus illius fundi, ubi

opus factum est, si ipse facit, agit ut removet suis expensis, si aliis sine sui voluntate agit, ut praeter patientiam, ut nos, *gloss.* l. 1. in princ. ff. eod. & habetur in *Apud Tribatum*, §. aqua pluvia, & per *Cyn. in l. post venditionem*, ff. eod.

4. Libellus * autem in hac actione ita formata potest. Cotam vobis ego Luc. Zof. compareo contra M. qui tale opus fecit in praedio suo, propter quod aqua pluvia damnum agro meo dare potest, vel praedio meo nocere: unde opus illud amoveri, & damnum quod post item contestata contingit refutari potest: & pro opere destruendo propone actionem aqua pluv. ascendens, & pro damno potest contingere propono officium judicis. Et quod ita recte concipiatur libellus, probauit in l. 1. & l. 2. & §. de eo opere, & l. in summa, & l. si teritus, § officium ff. de aqua pluv. arcen. Sed videtur quod recte libellus iste non sit concepsus propter duo, primum est, quia non potest videri in judicium venire, quod potest item contestata contingit, ideo alia interpretatione opus est, ff. de judic. l. non potest videri, & l. non quemadmodum, eod. iudicio. Item de iis rebus que futura sunt, judicium infiniti non potest: ut d. l. non quemadmodum, qui tractus futuri temporis non spectat ad judicem, l. 1. in princ. ff. de usu. Sed dic quod illa, l. non potest videri, non obstat: quia non loquuntur in re pecunia alia, sed in alia specie, ff. de edit. edil. l. ediles, § item sciendum. Item plena scripta l. non quemadmodum, non obstat: quia res illa non venit in judicium, que nullo modo advenit: sed si incipit deberi, venit in judicium, & ideo quod futurum est, ff. de pecunia l. questionis, §. 1. ff. depo. l. §. non tantum.

5. Sed * queritur, quare in actione

presenti, videlicet aqua pluv. arcend. venit etiam illud quod futurum est. Respondeo propter naturam ipsius actionis, quae tantum futura damna respicit, ut supra dixi in vers. 3. sicut actio qua curitur ex novi operis nunt. etiam similiter respicit tantum futura damna, l. 1. §. 1. ff. de nov. ope. nunt. licet regulariter omnes alii actiones resipiant, praeterita: ut in l. *Aetius*, § in hoc iudicium, de aqua pluvia arcen. Et in hoc ideo, quia opus jam factum erat, ideo si futurum damnum venit, quod potest, contingit, non est mirum, immo plus in hac actione admittitur actor: quia solum futurum damnum timetur, ut supra dixi.

Queritur * polito quod damnum, quod post item contestat, contingit, veniat officio judicis, ut dictum est, quare habetur expressa mentio de officio judicis in libello? Nam videtur quod non deberet fieri expressa mentio: quia etiam non petetur in libello, nihilominus si damnum post item contestata contingat, officium judicis veniet, sicut regulariter est in omnibus, & maximè in his, ubi officium judicis deteravit actioni: nam dicitur regulariter, quod ea quae post item contestata contingant, nominatio exprimenda non sunt: sicut in hoc, ex fructibus, & expensis, & aliis, quasi dicat, ita valde pertinent, quod si non petatur in libello, dammodo de his in judicio fiat mentio, nihilominus, venient, ff. de edit. edil. l. ediles, § item sciendum. Item alia ratione videatur, quod non sit necessarium facere expressam mentionem in libello de officio judicis: ubicumque actio proponitur, cui officium judicis deteravit, suffici si sola actio proponatur: ut in actione quod metus causa, l. metum, §. ex hoc editio. ff. quod metus causa, & l. 4. Z.z Cod.

*Cod. de positi. & vide not. per Doctor. in l. 2. §. hoc autem judicium, ff. de dann. inficto. Et multi propter mecum ita- rum objectionum dicunt libellum ita simpliciter esse concipiendum. Ego B. ego contra M. actione aquæ pluv. atc. ut opus factum debeat removere, propter quod aquæ pluv. prædio nocere potest, & ad hoc propono actionem aquæ pluvia arcen. Nec faciunt mentionem in libello de officio judiciis dicunt tamen dannum datum post item contestatam dicendo: Domine iudex, tali dannum contingit post item contestatam, reducere hoc ad memoriam, ut officio vetro debeat, eum in estimationem illius danni condenare. Sed dicit Rof. super hac actione sibi videri libellum, tunc de jure bene conceptionis. In omnibus enim ubique aliquid officio judicis proponitur in libello judicis officium recte proponit, & ponit unum exemplum: in rei vendic. veniunt fructus officio judicis, & non jure actionis: quia si jure actionis venirent, esset mixta bona fidei, sicut petitio hæreditatis. Sed illa rei vendicatio est stricti juris: & tamen judicis officio veniunt fructus etiam percipiendi à malæ fidei possesso, & sine titul. *Cod. de rei vend. l. certum, & ff. eodem, l. q. resolu-**

tione. *Item illud opus me igno-*
rante fecisti. Item propter illud opus aquæ pluv. damnum mihi inferre potest.
Positiones * vero & capitula rei ita formabis: Ego dico quod opus illud naturaliter ita se habet. Item prædium illud est urbanum. Item fecisti mihi pæcum ut liecat mihi adiudicium ita habere. Item tanto tempore steret sic illud opus, quod ejus memoria non exstaret. Item illud adiudicium lucrum tantum tibi esset. Item domus tibi conjuncta est illi prædio in cuius loco adiudicium illud factum est. Item illud opus fecit te sciente. Potes etiam colligere alias positiones seu capitula, tam ex parte actoris, quam rei, ut colligi potest ex his quatuordecim, que dixi esse necessaria in act. aquæ pluv. arcend. vide suprà in 8. q. principali, ver-
quaro nunc de alia quæstione principali quotidiana, usque ad fin. illius quæst. 8. principali.

ADDITIO.

a. *Senatus. Senator est illustris, & est de magnis judicibus, in Specul. de jur. omni in vers. magni, & hoc iur. hodie uitrum populus Rom. qui semper senatorum appellat illustris, quod non ut scias reddere rationem styli Capitolii.*

CAPUT VI.

De Cloacis purgandis.

1. *Cloaca quid sit, & quid tubus, & quid fistula, & quid eorum appellatione veniat.*
2. *Interdictum de cloacis, &c. quando lo- locum habeat.*
3. *Ultramontanus si juraret se de men- se Augusti Roma moratur, non tenetur.*

- ne, & tubis secundum gloss. ibi est fotamen cloacæ, unde purgatur coluvies aquæ. Fistula est aliud instru- mentum ad idem, & ex hoc infert Bart. ibi ad questionem statuti dicen- tis, si quis offendecit aliquem in do- mo, puniri certa pena: qui offendens in offcio domus, dicatur in domo offendicis, de quo dic, ut ibi per Bart. & per exinde in l. cetera, §. hoc Sena- tus, el. 2. de legat. 1. & ibi per Dd. & Baldus, in d. leg. data opera, qui accus, non pess. & addes que dixi in 1. libro, in titulo de claustris, cloaca porticus: & in titulo de osio, sive porta. Se- condum quod quis prohibetur te vol- lentem purgare, vel reficere cloacam, vel si quid est immutatum quo usus cloacæ impediatur, quod removeri debeat, ff. eodem, l. 1. in princip. Ter- tium, quod ille qui vult reficere, vel purgare cloacam, caveat de dann. infect. *Diggitis eodem, l. 1. Paragrapho primo.* Et si quis velit cloacam privatam in publicam mittere, vel cloacam facere quæ habet existent in publicam cloacam: quia non est impediendus, ut d. lege prima, Paragrapho Labeo, & final. licet novam cloacam in loco publico facere non possit, ut l. fin. cod. iur. & ibi hoc not. Bart.

Item habet locum hoc interdictum, quando cloaca ex ædibus suis in ædes vicini a pertinet, ut d.l. 1. in pr. & ap- pellatione sedum continetur adiudicium, hoc est ex adiudicio in proximum agum, ut d.l. 1. *Sed in deinde ait prætor.* Item si quis habet usum cloacæ private, clam, vel precastio his non nocet. Item si denunciatur novum opus, contemni potest, ff. eodem, l. 1. §. hoc interdictum, & §. quod si quis mibi. Et est ratio: quia talis nunciatio est à lege impro- bata proper publicam utilitatem, ut

not. Bart. in d.l. 1. §. fin. & est casu in leg. de pupilo, & si quis rixis, ff. de nov. oper. nra. qui assignat eandem rationem, quod publica salutis, & utilitatis interfit, cloacas, & rivos purgari, & idem pulchritudinem dixit text. in d. l. 1. §. curazit, ff. de cloacis, quod hoc pertinet ad salubritatem civitatum, & ad tutelam. Nam cælum pestilens, & ruinas minantur immunditia cloacarum, si non reficiantur. Et idem Roma tempore quo veti Romani dominabantur, qui habebant de ipsis cloacis, & aquæductibus tam publicis quam prævias magnam curam, ut apparet in d. tit. de cloacis, & Codic. de aquæductu, lib. 1. habent aërem salubre, & erat sanum ibi morari, ut dicit gloss. 7. quest. 1. c. qualiter, per illum text. & vide ad hoc Alb. de Ros. in l. si quis mihi mandaverit, in princ. ff. mandat.

3. Licer * hodie non sit sanum de mense Augusti morari Rome, in tantum, ut si quis ultramontanus juraret se moraturum Romæ in mense Augusti, non tenetur morari: quia occasione talis iuramenti posset vita temporalis amitti, si Romæ moraretur, ut dicit gloss. not. in cap. vero extra de iure. Et hoc forte est, quia erant cloacas ibi, quidam dicunt proper quendam ventum qui ibi regnat. Prædicta procedunt in cloaca privata: quia hoc interdictum de illi tantum loquitur, publice enim cloacæ publicam curam merentur, n. l. 1. & hoc autem interdictum propositum, ff. de cloacis, & pro publicis cloacis impedit aliud interdictum, ne quid ad cloacam publicam immittatur, vel quid fiat, ut dict. leg. 1. §. fin. & addes quod possim facere cloacam de novo inter ædes meas, & vicini illo invito, & contradicente, seu novum opus

nunciente, ut §. si quis mihi purganti, & leg. fin. tod. rit. dummodo si in via publica velum cloacam facere, ipsam faciam consentiente illo, cui publicatum viarium cura, cananilla est, in d. l. fin. & ita tenet Ros. in hoc interdicto in fin. que l. fin. vult, quod habeat locum aliud interdictum ad exemplum prædictorum, videlicet ne facienti cloacam vis fiat quominus publicam cloacam facere licet. Et ita etiam tenet Specu. in tit. de causa poss. & proprie. §. 1. in ultim. colum. vers. sed nunquam. Imito plus dico, & hoc bene non, quia hoc interdictum competit, ut in vicini ædes dominus veniat, & reficiat pavimenta cloacæ purganda grata: si tamen paratus sit reflaurare id quod ex necessitate reficienda cloaca causa reficit, quod cautio danni inficti non est interponenda: ut est text. norabiles cum gloss. l. prætor ait quomodo, §. unde Flavii, ff. de cloacis.

Item dubitari potest coram quo judecet istud interdictum intentari possit: dic coram quolibet prætor de cloacis potest agi, per l. 1. ff. de cloac. sed gloss. & Bart. ibi dicunt, quod debet per licentia faciendi ab eo qui potest concedere, postea poterit agere coram quolibet iudice. Ex adverte: quia in ipsis interdictis Specul. in titul. de causa poss. & proprie. §. privata, in ult. col. vers. pen. formavit duplicum libellum, secundum quod interdictum hoc habet duo capitra, ut l. 1. §. 1. ff. eod. ut dixi supra in princ. sed Ros. in hoc sic. formavit alios duos libellos ad idem: & primo sic: Coram vobis &c. compareo ego B. & conqueror de M. qui me prohibet cloacam meam, quæ est in tali loco inter me, & ipsum reficere, vel purgare, unde ne me prohibeat, vel impedit ago contra ipsum, & ad hoc

hoc propono interdictum de cloacis, vel actionem in factum ejus loco surrogatam: & ita concipias libellum, quando vis reficere, vel purgare: si autem aliquis immisit per quod impediat usus cloaca, ita dices.

Coram vobis * A. compareo ego B. & conqueror de M. qui in cloacam meam, quæ est inter me & ipsum, immisit talia, per quæ usus meus in illa cloaca impeditur: unde quod illa removat ago contra ipsum: & ad hoc propono interdictum de cloacis, vel actionem in factum surrogatam loco interdicti: & quod ita recte concipiatur in hoc interdicto libellus, probatur in l. 1. in princ. ff. de cloac. Sed videtur quod non habeant locum ista interdicta, ut possit ita concipi libellus: nam aut competit mihi jus habendi cloacam, aut non, in primo casu, si jus mihi competit, possum prohibere illum qui me impedit reficere, vel purgare, vel aliquid immittere per negotiatorum, vel possim habere confessoriam ad vendicandam illam servitutem libertè, ff. de vi, & vi arm. Idemque, §. unde vi. & idem frustaria videtur quod competit hoc interdictum. In secundo casu si non competit mihi jus, potest ne per negotiatorum prohibere: quasi non sit mihi jus in his ædes, vel in commune solum aliquid eo invito immittere, vel mutare: cum in re communis melius sit conditio possidentis, ff. commun. divid. l. Sabina.

6. Item è contra videtur, * quod etiam si jus non habeat, nihilominus possit facere cloacam: nam in hoc interdicto etiam si quis utatur vi, vel precastio: tamen habet locum hoc interdictum, in aliis interdictis scimus est, ut leg. 1. §. hoc interdictum, ff. de cloacis, ut supra dixi. Sed ad hoc respon-

det Ros. in hoc interdicto, circa fin. quod in utroque casu potest intelligi, sive habebit jus, sive non: si enim habet jus, & competit sibi confessoria, non propriæ hoc tollitur interdictum: immo locum habet, quia illa confessoria petitiorum continet, ut leg. 2. §. 1. ff. si servit. vendic. & hoc interdictum est poss. ut patet per l. 1. ff. de cloac. & nota per Specu. in titul. de causa poss. & proprie. §. privata, & hoc videmus in ususfructuatio: nam licet ususfructarius habeat confessoriam, nihilominus habeat interdictum unde vi: ut ff. de vi, & vi armata, l. idemque, §. unde vi. Si autem non habet jus, est sibi utile & necessarium hoc interdictum, sufficit enim sibi talis qualis possit. Nec dubitet aliquis ex eo, quod prætor fecerit intentionem in interdicto de hoc verbo, pertinet, unde videtur quod pertinere debeat saltem iure dominij, sed hoc ad factum extenditur, scilicet pertinet, id est, dirigitur, pervenit, & extenditur, ff. de cloacis, l. 1. §. quod ait prætor.

Positiones autem * & capitula actoris ita formari possunt: Ego B. dico quod illam cloacam volebam reficere, vel purgare. Item quod inter me, & te in tali loco est cloaca, n. l. 1. §. cloac. ff. eodem. Item quod tu me prohibueris, l. 1. in princ. Item quod volui, & volo tibi cavere nomine danni, inficit. ut d. l. 1. §. 1. & §. si quis purgari. Item quod tu immittis tale quid propter quod usus cloacæ meæ impeditur.

Reus * verò potest ita positiones, & capitula è contra formare. Ego M. dico, quod inter te, & me in tali loco, in quo dicas, constituit mihi servitutem, ut nihil ibi possis me prohibente, si hoc actor confitetur, absolu-

virū teus: Item dico, quod quando volebas reficere vel purgare cloacam, ego peti à te, ut caveres nōmī nomine damn. infēct. Item quo i tu caverre recusasti. Item quod te Titius tantum prohibuit, & de his positionib⁹, & capitulis habetur per Rotfed. in hoc interdīct. & per SpeciaL in titul. de cauſ. posſ. & proprie. parag. privatā in ultim. colam, in princ. verſic. sed nūquid licet mīhi cloacam facere, & in illo, §. privatā, ponuntur formæ libellorum, positiones acto-ri⁹ & rei⁹ in omnibus interdīctis spe-ctantibus ad materiam aquædūctus, de quaib⁹ suprā distum est, & idē ibi omni-vidas. Et addē circa istam mate-riam cloace, qua dicam infra de servi-tute cloac.

A D D I T I O.

a. *Ad eis vicini*, &c. Edificans non præsumit facere animo nocendi vicino. gloss. & Bart. in l. summum, §. fin. ff. de dann. infēct. Bart. in l. 1. §. denique, de aqua pluv. arcend. Et vide suprā per Bart. Cap. de servit. urb. o. 39.

C A P U T V I I.

De servitute aquæ haustus.

- 1 Servitus aquæ haustus quid propriè sit.
- 2 Servitus aquæ haustus, an servitus dicatur.
- 3 Servitus aquæ haustus, an realis, vel personalis sit.
- 4 Servitus aquæ haustus, an sit nomi-naea, vel innomi-nata.
- 5 Servitus aquæ haustus, an sit rustica, vel urbana,
- 6 Servitus aquæ haustus, quomodo, &

- 7 qualiter, & quando constitui possit.
- 8 Servitus aquæ haustus, quomodo quis nisi debet.
- 9 Servitus aquæ haustus quomodo amittatur.
- 10 Pro servitute aquæ haustus, qua actione agitur.
- 11 Statuto si probabitur mulieres por-tare perlas, ac filias, & courtaſtas portare valeant.
- 12 Interdicta de fonte, &c. & de fonte refic. ad hoc ut competant que re-quirantur.
- 13 Libellus in interdīct. de fon. & de fon. refic. quomodo formari de-beat.
- 14 Positiones interdīct. de fon. & de fon. refic. quomodo formen-tur.

Servitus * aquæ haustus, est jus 1 ſhauriendi aquam de puto, & vel a fonte, vel de alia aqua vicini. Et ita vult Azo, in summ. C. de fer. §. haustus aquæ, sed ego addidi, vel de alia aqua, ut omnem aquam comprehendat, ex qua jus hauriendi aquam haberem, arg. l. 1. in fin. ff. de fonte.

Secundo * loco in dubium revoco, 2 an aquæ haustus servitus dicatur: Et breviter respondeo servitutem esse, ut infinitus de ferovit, & inter ruficorum & l. 1. §. ibi, sicut disceperunt ser-vitutes ductus aquæ, & haustus aquæ, ff. de fonte, l. 1. §. prius, §. via publica, ff. de aqua pluv. arcend. & leg. Mela, §. fin. ff. de ali. & cib. leg. & probat-ur per text. cum gloss. in l. 1. §. in pre-dictis, ff. de servit. rustic. pred. quod intellige quando debetur jus hauriendi aquam necessitatem agit, vel laborato-ribus in eo agit, ut nos. gloss. in dict. §. inter ruficorum, & probat in dict. §. fin. & ibi hoc vult Paul. de Caſtr. qui dicit, quod intelligit illum text quando- servitus

De Servit. Rustic. Prædior.

367

neat, quia facta in flumine public. tunc non tenet itineris tacita conceſſio, que expreſſum ad flumen publicum hinc potiret ut d. l. 3. §. ult. Et et ratio, quia quando expreſſum est inva-lidum, nec valet quod tacite inest. Si-mile habetur Cod. si pen. appel. mori. in-ter, leg. si qui, ff. de don. inter vir. & uxor. I. si poniſſ. & si maritus, & no- per gloss. & Dd. in d. §. fin. & non folium si concedatur ius hauriendi aquam sim-pliciter, venit iter, ut dixi per d. l. 3. §. fin. sed etiam si concedetur haustus tantum: ut probatur in dict. §. fin. ver-tantum, & l. 1. §. 1. ff. si uſuſ. & p. & ibi gloss. in verſic. adiutor, & per leg. per feruum, §. 1. & ibi gloss. de uſu & hab. & l. 1. si ita ſcriptum, §. regula, ff. de libe. & poſt. Item ita levitus aquæ haustus imponi potest ac conſuevit, quando aqua est perennis, sed duci non potest ut putoſis: & quia ita est ſubiecta, ut definire extra meatus ſuos, & uſu eſſe non poſſit, ut eſt text. in l. 1. §. loquitur, ff. de aqua quodid. & aſtriv. Item aquæ haustus potest per eundem locum ut hauriatur, pluribus concedi, ſicut aquæductus, ut eſdem vel diversis diebus & horis ducatur vel hauriatur, ſi aqua ſufficiens eſt, ut l. 1. §. 1. & fin. ff. de servit. rustic. pred. pro hoc leg. Lucio, ff. de aqua quodid. & aſtriv. & addē que dixi in ti-tul. preced. in 6. & 7. quaf. principali. Item potest concedi uni ut alteri ce-dat, ut leg. cum effent, §. 1. in fin. & ibi per gloss. & Dd. ff. de servit. rustic. pred. Item non potest hanc servitutem aquæ haustus imponi in alieno, niſi viuum habeat fundum ille, cui ser-vitus conſtituitur, I. ergo, ff. de fer. rustic. predio. nece poſſet ultra concedi quam quatenus ad cum fundum opis sit, ut dict. I. ergo in fin. & par. Bart. in l. eadem, §. Caro, ff. de ve. b. oblig. in 6. q. Item

Quinto, * an ita servitus sit rustica vel urbana: collige ex his que dicta ſunt, in l. 1. lib. 4. divis. fer. vers. 4. di-vid. ferit.

Sexto queritur, * quomodo & qua-liter & quando conſtitui poſſit hac servitus: Et dic quod potest expreſſum concedi jus hauriendi aquam, & inefſit iter ad fontem vel aquam, & si concedatur jus ad fontem, inefſit & haustus aquæ, ut l. 3. §. qui haustum, ff. de fer. rustic. pred. non gloss. fin. in l. quanvis. C. de ſideiſſo. & Azo, in ſumma, C. de ferit. §. haustus aquæ. Et praedicta intellige, quando tenet con-ſefio haustus aquæ, puta quia eſt fa-cia in fronte privato, ſi autem non te-

Item via publica intervenient servitus hauriuntur constitui posset: & non solum si via publica intervenient, sed etiam si flumen publicum, si non sit impedimento transiunt magnitudine hauriuntur, putat quia vado transiunt potest. *I. si prius, §. via publica. cum §. sequ. ff. de aqua pluv. arce. sed loco religio. v. l. sancto* quo fas non sit uti, tunc non potest servitus hauriuntur constitui, vel si in medio sit fundus alienus inter me & te, nisi dominus dominus tecum transiundum concesserit, ut d. l. *si prius, §. sed si fundus. Similiter si ex flumine publico haustrum aquae velim uti, & illi flumini agere tuus proximus sit, iter ad flumen concedi potest, aliás ad flumen pro aqua hauriendi uti non posset, ut est *catus not. in d. l. si prius, §. fin. cum gloss. de aqua pluv. arce.**

Et est ratio, quia regulariter non potest quisire per fundum alienum dominio nolente, l. divis. ff. de serv. rust. p. ad. Fallit in quibusdam casibus, ut plenè dixi supra in tit. de serv. iiii. vir. quaro an quis currit.

7 Septimo * queritur quomodo quis qui debet servitutem aquæ hauriuntur? & in hoc considerata cui debetur servitus aquæ hauriuntur, & quis debet servitutem. Si quis de eo cui servitum debetur, dic quod ipse debet uti eo modo, quo uti solitus est, vel est sibi concessum, arg. l. 3. *C de aqua scilicet, lib. 1. & debet ita uti ut alii non cedant nisi domino aquæ volente, ut leg. cum eff. §. 1. ff. de serv. rust. pred.* Si vero quarens de servitutem debente, dic quod non debet alii facere, propter quod tollant hauriuntur aquæ, puta ex aperto terræ facere, & claudere, ut est text. in l. 1. ff. de rivis, & dixi supr. iii. proximè, in 8. q. al. princ. ve. sic. sed circa predicta dubitari potest, & ea quæ dicuntur in d. q. princip. possunt adduci ad declarati-

tionem hujus q. Et addo quod ille qui habet jus hauriendi aquam non deberet etiam de publico in eo jure turbari, quo usus est tanto tempore, cujus non extat memoria, ut d. l. 3. *C de aqua scilicet.* *O ibi per Bar.*

Octavo * queritur quomodo & quando amittatur ista? Dic si quis habet haustrum per tempus quo servitus amittatur, & non iterat fontem, nec aquam hauriet, haustrum iteram amittit, l. *Labeo. 17. aliás incipit, si is secundum unam lecturam gloss. videlicet quod ibi dicatur, non iterat, ff. quemadmodum serv. amittit. leg. Item si iterat ad fontem, & aquam non haustrat, ut est ibi text. secundum aliam lect. gloss. videlicet quod ibi non sit illa dictio, Non. & ita secunda lectura est melior, quia prima non habet dubitationem, secundum Flor. ibi & sic not. quod qui perdit principale, b perdit accessorium, vel qui b amittit antecedens, amittit consequens. & vide qua not. Innoc. per al. l. *Labeo. in eum offici. in gloss. 1. ut est not. extra de praef. quod sequitur, An. & not. in d. l. leg. si. Nec oblit. leg. si partem 19. in princ. eod. titul. quia ibi loquitur in jure querendo, l. *Labeo.* loquitur jure quæsto perdidens & quanto tempore amittantur servitutes, vide ova que dixi in 1. lib. in 19. quæsto in princ. & in tit. predictem in 10. q. princ. Item amittitur ista servitus, si quis alia aqua usus fuerit, & de qua servitutem imponenda non est actum, l. si quis alia in princ. & l. 1. 8. illud amittit de aqua quo. & astiv. Sed quid si ipi per aliam viam ad hauriendum per 10. annos, non per constitutam, an utrumque sit amissum, scilicet ius itineris, & ius aquæ hauriuntur, gloss. in l. 3. q. qui habet haustrum in vers. ad hauriendum, ff. de serv. rust. pred. distinguunt, si haustrum est accessorius itineri, quod esse potest, ut ibi, & supra dixi:**

dixi: & tunc utrumque amittitur: si è contra non quia inter est accessoriū ad sicut haustrum. argum. C. si pendet appar. mors inter. l. si u. Si autem utrumque principaliter tenetur, iter reteretur etiam per haustrum, ut d. §. qui habet haustrum, ibi, sive hauriendis aquam arg. C. de agri. & confi. l. cum sanctim. §. fin. lib. 1. Multis etiam aliis modis potest amittere ista servitus aquæ hauriuntur, quos collige ex his quæ dixi supra in proxim. ind. q. pr.

9 Nono * queritur, quia actione agatur. Respondeo, si quis vult se fundare ex eo quod constituta sibi sit servitus aquæ haustrum, & agere peritiora: tunc competit actio confessoria, leg. 2. §. 1. ff. si servat. vend. & ibi plenè per Flor. & Dd. & per Batt. Dd. in leg. & si prius, ff. de nov. oper. nunc. Si quis vult agere possessorio, prodita sunt duo interdicta. Unum est de fonte, quod competit quando quis habet ius hauriendum aquam de fonte, vel putico, vel piscina, vel lacu, & ab aliquo impeditur. Aliud est interdictum de fonte reficiendo, & competit quando quis vult fontem, vel purreum, vel piscinam, vel lacum, quorum aqua utitur, reficere, vel purgare, & ab aliquo impeditur. ff. de fonte, leg. 1. §. 1. & §. Deinde oit. & ita Joann. in arbore sua actionum posuit duos circulos, in quibus descripti haec duo interdicta, secundum Spec. in tit. de causa possess. & propri. §. Privata, vers. Porro plenarie quis habet, & Roffed. in i. de fonte reficiendo, in princ. Et advertit: quia ista interdicta de fonte reficiendo, vel purgando competunt pro aqua viva, & sunt dicta: quia verba leg. & mentis concordant, & ita loquitur cons. tit. ff. de fonte, maxime, l. 1. §. Hoc interdictum de cisterna, eod. tit. l. 1. §. Logitur, ff. de aqua quid. & astiv.

Sed si est aqua non viva, sicut cisterna, quæ imbris concepit, ut de §. Hoc interdictum de cisterna. Sicut in multis locis communiter non reperiatur aqua viva, ut in Apulia, vel Venetia, & tunc videtur, quod non competat hoc interdictum, per d. §. Tamen secundum Roffed. in pred. cit. ille rex. debet intelligi, quod erit non competit aliud interdictum de predictis directe, quia verba dicti de fonte deficiunt: tamen utile interdictum competit: & ita etiam tenet Barthol. in d. §. Hoc interdictum de cisterna, & illum rex. dixit eleganter Bart. facte ad quæst.

Statuto * prohibetur sub pena 10 mulieres portare perlas, modo quædam mulier portat perlas, fistulas, & contrafistulas, an puniatur pena statuti? Et dic quod non, debent enim naturaliter, & non facta esse argum. §. Hoc interdictum de cisterna. & ita aliás judicavi in civitate Verona. Et adde quod portare perlas, vel vestes prohibitas non est propriè delictum, sed quædam abusio secundum Cyn. in cons. quod incipit, In studio Azardi. & talis abusio est levis, idem proper eam quis non efficit corpore puniendus ut not. Bald. in l. quicquid in 2. col. C. de serv. fugit. & talia statuta sunt irrationabilia, idem non debent extendi secundum Bald. in l. quod non ratione, in fin. ff. de leg. & circa istam mysticam statutorum prohibent portare perlas vel certas vestes, vel jocalia, vide que not. Joan. Andr. in ea que fuit à indice de reg. inv. in 6. in mercurialibus, & per Albert. de Ros. in l. factum à iudic. ff. de reg. inv. & in suo opere statutorum in 2. part. quæst. 207. & per Ant. de But. in suo trattato de ornata utili, & habebus per text. & gloss. 22. quæst. 1. per tornum, & ego dixi plenè in l. mulieris

in principio. in l. 11. qu. ff. de verbis. signf.
Et addo quod pro illo iure hauriendi aquam, vel duicendi quando quis non permittit me uti, vel amovet ipsum aqua haurium, vel ipsam aquam, possum implorare officium judicis, ut faciat me retinere, coeteros adversarium, & rei competentem formam dantem: & hoc quando habebam illum usum iure servitutis, alias competenter confessoria, ut dixi *in principio. huius quest. l. 1. sicuti S. Ariflor. D. si seru. vend. ita dicit Specul. in tis. de officio. iudic. 8. 2. veris. Item imploratur loco principialis actio.*

11. *Videamus* quæritur quorū sunt necessaria ad hoc, ut illa duo interdicta competeat possint, &c. sic secundum Rofred. in titulo de interdicto, de fonte reficiendo, quod sex sunt necessaria. Primum quod fons sit, sive puteus, vel lacus, vel piscina. Secundum, quod in illis sit aqua viva, alias non haber locum hoc interdictū dicere sed utile ut l. prima S. hoc interdicto. Tertium ut prohibeat, sive haurire aquam, sive pectus aperire, ut ibi. Quartum quod quis velit purgare fontem, vel lacum, vel pectus, vel piscinam. ff. cod. l. 1. §. deinde. Quintum, quod ille qui fuerit usus, fuerit usus hoc anno, non vi, non clam, non precastio. ff. cod. l. 1. in principio S. & deinde. Sextum quod ita quis utatur vel purget eo modo, sicut consuetus est uti, sive purgare. ff. cod. l. 1. §. hoc interdictum. si vero quis velit purgare fontem, vel coercere aquam ne fluat, vel dilabatur, non competit hoc interdictum. ff. cod. l. 1. §. 1.*
12. *Duodecimo* quæritur quomodo debet formari libellus in his interdictis? Dic in interdicto de fonte potest sic formari: Coram vobis, & car. comparco ego B. & conqueror de M.*

qui me prohibet, vel impedit uti aqua de fonte, lacu, pecto, vel piscina tali cuius tales sunt fines: qua aqua usus sum hoc anno non vi, non clam, non precastio, unde ne me impediatis uti sicut usus sum hoc anno, ago contra ipsum: & ad hoc propono interdictum de fonte, vel actionem in factum: ita forma libelli probatur. in l. 1. in principe. ff. cod. In interdicto vero de fonte reficiendo, potest ita libellum concipere: coram vobis, &c. compareo ego B. contra Titum qui, me prohibet purgare talam fontem, vel reficerre pectinam, lacum, vel pectus, cupus tales sunt fines: unde ne me prohibeat purgare praedicta, sicut est mihi jus purgandi; vel non impeditur, sicut usus sum hoc anno, non vi, non clam, non precastio, ago contra ipsum, & ad hoc propono interdictum de fonte reficiendo, vel actionem in factum: & probatur ita libelli concepcion in l. 1. §. deinde D. de fonte & de his viis de Rofr. in hoc interdicto de fonte reficiendo, & per Specul. in titulo de causa posse. & proprie ter. porro, plerunque quis habet jus.

De Servit. Rust. Praedior.

- illo est aqua collecta de sudoribus, & si hoc actor conseruit, succumbit: quia non competit interdictum, nisi pro aqua viva, quod intellege de dicto: sed uile bene competit, ut sepius diuītum est. Item quod tu usus fuisti hoc anno aqua illa, vi, clam, vel precastio a me. Itē quod Titius te prohibet uti aqua illa, vel purgate fontem aliter quam usus fueris. Item vis quarete venas, sive aperire, ut D. de fonte, l. 1. §. fin. & de hoc vide per Rofr. in l. 1. interdicto de fonte reficiendo, & Specul. in titulo de causa posse. & proprie ter. porro, plerunque quis habet jus.

A D D I T I O.

- a. *Aquam de pecto vicini. Servitutem aquæ hauriende de pecto vicini debet quis uti de die non de nocte, l. iter, & ibi Bart. commun. prædio. Lind. in suis sing. qui dicit illuum text. esse ad hoc sing. non utatur de die, petat eam, licet utitur de nocte tantum, l. si communem, s. si qui. quib. mod. seru. amitt. & vide supra per Bart. Capol. de seru. w. b. c. 38.*
- b. *Principale. Principale erat ad se accessoriū etiam pretiosius ipso principali, l. heres meus, s. final. de leg. 3. Ei principale habet idem jus quod est de accessoriō, in Specul. de litiis contesta. s. runc dicamus, versicul. ierim quisquid.*

C A P U T V I I I.

De servitute pecoris ad aquam appulsus.

1. *Pecoris ad aquam appulsus quid sit.*

2. *Ius pecoris appulsus ad aquam ut servitus sit.*
3. *Servitus appulsus pecoris ad aquam an nominata, vel innominata sit.*
4. *Servituse appulsus pecoris ad aquam qualiter quis uis debet.*
5. *Servituse appulsus pecoris ad aquam qua actione aliquis uis debet, & ut competat quod necessaria sint: & quomodo libellus, & positiones forme tur.*

Pecoris * ad aquam appulsus est, 1 habere jus appellandi pecoris agri met per prædium vicini ad fontem, vel pectum, ut l. 1. §. in predio. D. de seru. rust. præd. & institut. de seru. §. inter rusticorum. D. notat Azo. in summa C. de seru. §. pecoris.

Sed * dubium est, an istud jus pecoris appulsus ad aquam sit servitus? Et videtur quod non: nam pecora sunt mobilia: & in pecoribus, & in rebus mobilibus non constituit servitus prædialis, sed est si quid facultas que sapit in dubio realitatem: & si aliquis legat mihi jus pecoris appellandi, cedit hoc legatum a morte testatoris, ita dicit Bald. in Laniaca, §. libertaribus, in penult. quæst. C. d. de cad. tollendis, & pro hoc videtur esse text. in l. 1. Mela, §. fin. D. de ali. & cib. leg. In contrarium videtur, quod imo sit servitus prædio, rustic. per dictam l. 1. §. in predio. & ibi gloss. hoc tenet, & per d. §. rusticoru cum gloss. Sed in die: aut pecora sunt constituta ad agnum sterorandum, & d. bent vivere in fundo tuo, & tunc est servitus realis. sed prædialis, & rusticus, ut in juibus proximè allegat, & hoc modo debet intelligi rubrica nostra, alias fecus, & ita tenet gloss. in d. §. inter rusticorum, & Azo. summa in d. §. pecoris.

qui intelligit hanc esse servitutem, quando ex prædio meo non possem percipere aliam servitutem, nisi quod ibi continentur pecora, vel etiam quando percipio ex fundo fructus, vel fructus cultura pecorum, id est, bonum, per quos colitur fundus, propter quod habeo neccelle pecora appellare in fundum vicinum: & prædictis adde, quæ dixi in iii. precedenti, in 2. quæstione.

3. Tertiò * dubitatur, an ista servitus sit nominata, vel innominata. Ego alias dixi, remittendo me in titulo precedenti in 3. q. & idem dicas in 7. servitutib. sequentib.

4. Quartò * dubitatur qualiter uti debet quis hac servitutem: Dic quod non debet appelleri majorē numerū pecorum ad aquam, & si major numerus appelleretur: non in omnibus pecoribus, tunc prohibendum esse. Marcellus ait: quia pecora separari possunt, liceret Trebatius dicit universum pecus impunè prohibetur: quia junctum pecus ei pecori cui appulsum debetur, totum corruptum pecoris appulsum: ut l. i. §. Trebatius, & §. sequens. D. de aqua quotidiana, & astrea. Et sic ratio, quia in separabilibus utriusque a peccato non vitiatur, ut ibi, & l. se sponsus, §. generaliter, Digestis de donationibus inter virum, & uxorem, eum similiter.

5. Quintò * & ultimò dubitari potest, quæ actione agi debeat pro ista servitute, & quæ sint necessaria, ut competrat, & quomodo formetur libellus, & positiones, five capitula? Et btevit die, ut dictum est in titulo precedenti, quia que ibi dicta sunt, locum habere possunt etiam in ista servitute, & probatur, in lege i. §. si quis sui: D. de fonte, & hoc sentit Rotfr. in tit. de interactio de fonte resicem-

do, & ponit tanquam paria, servitutem pecoris ad aquam appulsum, & servitutem haustus aquæ, & similiter facit Specul. in tit. de poss. & propriet. §. priv. verfa. porro.

ADDITIO.

a. Utile. Utile per inutile non vitatur, l. i. §. pennit. & ibi Bart. in oper. & Dd. de verb. oblig. & l. hac confidissima, §. ex imperfetto 2. respns. Cod. de testam. i. fin. Ced. fam. erc. & in Laxiti, §. quoniam in 3. volum. Et ibi vide Bald. qui ponit 10: causus in quibus utile per inutile vitatur. D. si certi pet. & vide in l. seruum filij, §. antepenult. per Bart. de leg. i. & in l. qui testam. de legat. 2. & ibi gloss. in l. s. ita stipulatur, ad finem tit.

CAPUT IX.

De servitute juris pascendi.

- 1 Servitus juris pascendi quid propriæ sit.
- 2 Pecoris appellatione comprehenduntur omnes quadrupedes qua gemitum pascatur.
- 3 Pascha que dicantur.
- 4 Pascha quonplex sit.
- 5 Iuris pascendi servitus, an rustica, vel urbana existat.
- 6 Servitus juris pascendi qualiter acquiratur.
- 7 Fundo vendito, vel legato, an vindicantur vendita pascua quæ sunt, vel in aliis prædictis venditoris debentur.
- 8 Universitas alienus villa si rem non communere emerit ut iuris pascendi habetur, & aliquis de dicta villa sua prædia vendiderit,

au

- an veniat in dicta venditione ius pascendi, quod dictus vendor habebat.
9. Videlicet molendini per aliquem facta, quo casu etiam alterius molendini postea veniat: etiam in venditione de ea menio facta non sit.
10. Testes ubi plures quam duo haberi possint, duo de universitate non sufficienter.
11. Monachii singuli in causa sue universitatis testificari possint.
12. Testes examinatio in causa universitatis, pater patris, si sentiat communum, & dicat quod non: an falsum dixisse intelligatur.
13. Statutum si sit in civitate, ut in tabulis pratis homines bestias ad pascendum intra terminos designatos tenere nequeant, & sic in certa prati parte pasci poterit, & in certa non: & quidam accusati fuerit, quod in dictis pratis bestias tenerit, nec fuerit dictum in accusatione intra terminos designatos, sed simpliciter probatum fuerit, an ex hoc condemnatio sequi valeat.
14. Statuti forma, si magnates non possint intrare palatium ante pulsationem campane sub certa pena, an condemnatio sequi possit, nisi intravimus explicitè probetur.
15. Creditor si hypothecari agat contra ipsum possessorem: & possessor confiscatur rem de bonis debitioris fuisse, sed negat fuisse obligacionis contractæ tempore, quid juris.
16. Tempus aliquod punctualiter ubiquecumque de substantia fuerit ad visitorian reportandum: illud tempus liquido, & punctualiter probari debet.
17. Servitum iuris pascendi quomodo
- quispam uis debet.
18. Servitus vel pascendi ius si in fundo alieno constituta fuerit, an cum omni pecore enjucunque generis pascere possit.
19. Servitus si de pecudibus simpliciter constituta sit, & repartitur pecudes nobiles, sicut sunt Verouenses, & ignobiles, sicut alie Italæ: an de omnibus indifferenter ipsa servitus constituta intelligatur.
20. Pascens cum pecoribus morbosist, seu pestiferis nullus nisi portat.
21. Infestis timor ubiquecumque fuerit etiam de civitate expulsio fieri poterit.
22. Pascendi iuri servitutem habens in alieno fundo, an ipsam servitutem dividere debet.
23. Pascendi iuri præter justitiam per tyrannum in predictis alienis aquitatum, an in Ecclesiastam transeat.
24. Pascendi ius quanto tempore prescribatur.
25. Iuris pascendi possessio, vel quasi servitus quomodo probatur.
26. Universitatis 10. vel 20. si aliquo numero tanto tempore usi fuerint, quod non exire membra in contrarium: an ipsi universitati jus questionis videatur.
27. Altius agentibus ultra eorum intentionem operari non debet.
28. Pascendi ius villa, vel universitatis competens, an per decem homines villa, vel universitatis probari possit.
29. In obligationibus facti obligatio ad intereste vent.
30. Animal qui in fundo reperit, in quo sibi iuris pascendi servitus debetur, an ipsum occidere possit, vel retineat, donec damnum recipiat quod dedit, vel donec cuius sit animal illud, cognoscatur.

A A a 3 51 Ser